

Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri kuratooriumi istungi protokoll

16.01.2024

Kuratooriumi istung toimus 16. jaanuaril 2024 Teamsis. Istung algas kell 13.00 ja lõppes kell 16.00. Koosolekul osalesid kuratooriumi liikmed Ulla Preeden; Ülle Jaakma; Reelika Leetmaa; Renno Veinthal; Mait Palts; Valdo Kalm, Toomas Kruusimägi ja Marcus Ehasoo. Koosolekul osales HAKA juhataja Heli Mattisen ja HAKA töötajad Marge Kroonmäe (kuni 13.55), Hillar Bauman (kuni 14.35) ja Karin Laansoo. Koosolekut juhatas kuratooriumi esimees Ulla Preeden ja protokollis kuratooriumi sekretär Karin Laansoo.

Päevakord

1. Päevakorra kinnitamine
2. HAKA analüüs „[Eesti keele õppe ja eestikeelse erialaõppe käsitlemine kutseõppe õppekavarühmade kvaliteedi hindamisel](#)“. Sissejuhatus Marge Kroonmäelt.
3. Kõrghariduse hindamisnõukogu uue koosseisu konkurs. Sissejuhatus Hillar Baumanilt.
4. HAKA arengukava täitmise 2023.a aruande esimene lugemine. Sissejuhatus Heli Mattisenilt.
5. Arutelupunkt – kuidas võiks sündida terviklik hariduse kvaliteedi kontseptsioon.
6. Kuratooriumi liikme võimalus volitada teist liiget – arutelu.

1. Päevakorra kinnitamine

Kuratoorium

OTSUSTAS:

ühehäälselt kinnitada 16.01.24 istungi päevakord.

2. HAKA analüüs „Eesti keele õppe ja eestikeelse erialaõppe käsitlemine kutseõppe õppekavarühmade kvaliteedi hindamisel

Marge Kroonmäe tutvustas valmivat analüüsi eesti keele ja eestikeelsest erialaõppest kutsehariduse kvaliteedihindamise läbinud õppekavarühmade hulgas 2019-2023, alustades sellest, et analüüs on alles valmimisjärgus, sest analüüsi aluseks olev info täieneb jooksvalt nii hindamistulemuste kui parendustegevuste ülevaadete osas. Analüüs on kättesaadav HAKA veebilehel, andmete lisandudes uuendame ka analüüsi veebis.

Ajend analüüsiks tulenes Ida- Virumaa Kutsehariduskeskuse kohta koostatud analüüsist HTMi, hiljem otsustas HAKA laiendada analüüsi teistele vene keeles õpet pakkuvatele kutseõppeasutustele. Analüüs on veel teemade kaupa struktureerimata (nt õppe kavandamine eraldi), aga hõlmab eri teemasid, sest need on omavahel seotud.

Samal teemal jätkub HTMi temaatiline järelevalve, mis keskendub eelkõige kutsekeskhariduse õppekavadele ja õppijatele. HAKA kvaliteedihindamine samas on terviklik, hõlmates kõikide tasemete õppekavasid ja õppevorme ning tervikvaade on esindatud ka HAKA analüüsis. Analüüs ei käsitle koole, kus ei ole venekeelseid õppekavasid, aga on venekeelseid õppijaid, ka neile pakutav õpe ja tugimeetmed on huvipakkuv alusmaterjal. Täna on lisaks vene emakeelega õppijate teemale lisandunud ka näiteks Ukraina päritolu õppijate toetamise mõõde.

Hindamistulemuste põhjal on ühe põhjusena 3-aastase hindamistähtaja määramisel olnud mittevastavus seoses riigikeele tasemega. Hindamisperioodi algul toodi välja tõsised probleemkohad, edasi on tuvastatav märgatav edenemine antud teemal. Parendustegevuste ülevaadetes on näha arenguid, kuigi kohe ei pruugi olla saavutatud soovitud taset.

Analüüs hõlmab järgmisi koole:

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus
Tallinna Kopli Ametikool
Tallinna Tööstushariduskeskus
Tallinna Ehituskool
Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool
Tallinna Teeninduskool
Tallinna Polütehnikum
Tallinna Majanduskool
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool

Analüüs tuvastas, et kõigi analüüsitud koolide hindamisaruannetes on eesti keele teema ära mainitud ning komisjonid on soovitanud rakendada tõhusamaid tugimeetmeid.

Komisjonid on järeldanud, et eesti keele õppe maht vajab suurendamist.

Kutsekeskhariduse õppekavade puhul kõikidel õppekavadel rakendatakse riiklikku õppekava, mis võimaldab õppemahtu suurendada ainult valikõpingute kaudu, mida on ka tehtud. Samuti õppekavavälised tegevused nagu keelekohvikud, suvelaagrid, eestikeelsed õppekäigud. Valikõpingute kaudu teema lahendamine toob kaasa olukorra, kus valikõpingute valimine võib olla õppija jaoks võimatu, probleeme on ka valikõpingute kohta õpilastele jagatava info piisava ja asjakohase kommunikatsiooniga õppijatele.

Valikõpingute kaudu on toetatud õppijate keeleoskuse paranemist, samuti lõimitud eriala- ja keeleõppe kaudu. Probleeme on rohkem tehniliste erialadega (materjalide töötlemine, ehitus jmt). Parendustegevuste ülevaadetest nähtub, et mitmed koolid, õppekavarühmad ja õppekavad on praktika kaitsmise keeleks valinud eesti keele. Üha rohkem vene emakeelega õppijaid sooritab eestikeelse kutseeksami. Praktilises õppes

kasutatakse abiõpetajaid ja erialaõppesse on kaasatud eesti keele õpetajaid. Õpetajaid on toetatud lõimitud õppe tõhusamal rakendamisel.

Positiivsena on näiteks Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis rahvusvaheline hindamiskomisjon välja toonud, et Kohtla-Järve õppekohas on väga selgelt määratletud põhimõtted, kuidas teise emakeelega õppijaid toetada.

Õpetajate riigikeele oskus – kõige teravam on probleem Ida-Virumaal. 2020.a. alates on rolli mänginud ka covid pandeemia. Koolidel olid kavad õpetajate stažeerimiseks eestikeelses keskkonnas ja õpilasvahetuseks, mida covid pandeemia takistas. Ootame koolidelt parendustegevuste ülevaateid, et näha kas need meetmed on taaskäivitud.

Analüüsi peamised järeldused:

1. Venekeelsest põhikoolist, vene emakeelega õppijad ei oska eesti keelt vajalikul tasemel, et omandada eriala eesti keeles. Nende õppest väljalangevus on seetõttu suur. Valmisolek ka 60/40 õppeks ei pruugi olla piisav. Ka PISA tulemused on venekeelsete koolidel kehvemad, poiste tulemused kehvemad kui tüdrukutel. Küsimus on ka vene keelega HEV õppijate toetamine koolides. Koolid on pidanud koostama tegevuskavad HTMile. Hoiame silma peal, et parendustegevused ja tegevuskavad oleks sidusad ja sisukad.
2. Õpikute puudumine lõimitud üld- ja erialaõpingutes. Õpetajad viivad õppetööd läbi kahes keeles, tõlgivad materjalid vene keelde, mis on ajamahukas ja lisakoormus. Värskest valminud hindamisaruannetes on siiski näha edenemist selles vallas.
3. Ida-Virumaa kutseõpetajate, eriti tehniliste erialade, eesti keele oskus on kasin. Asendusõpetajate programmid, Noored Kooli ei toimi kutseõpetajatele.
4. Eestikeelsete praktikavõimaluste nappus Ida-Virumaal. Praktika maht ja roll, sh töökohapõhisel õppel, on märkimisväärne.

Ulla Preeden tänas ülevaate eest.

Ülle Jaakma tänas informatiivse ülevaate eest ja nentis, et probleem on keeruline, kui peame tõdema, et pole piisavalt eestikeelseid õpetajaid. See kandub edasi ka õpilastele. Eestikeelne praktika või kutseksam võivad osutuda ületamatuks takistuseks. Kuidas saaks olukorda parendada?

Renno Veinthal selgitas, et eestikeelsele haridusele ülemineku kava on olemas ja see on nii sisu kui rahaga kaetud. Pikema vaate rahastamine on lahtine, aga see pole esimene probleem. Riik on võibolla hilinenult, aga palju ressursse suunanud probleemi lahendamisse. Renno Veinthal nentis, et tema hinnangul ei ole süsteemi osapooltele piisavalt ja nõudlikult kommenteeritud riigi ootust. Õiglase ülemineku fondist on suunatud vahendeid, inseneriakadeemiast suunatakse vahendeid. Kui varem Ida-Virumaa kutseharidus sai kasutada ressursipuudust ettekäändena, siis enam mitte. Ei vana ega uue doktorikraadiga koolijuhhi ülesanne pole lihtne olukorras

kus pole eestikeelseid õpetajaid ja õppijaid, aga loodame, et uus koolijuht saavutab läbimurde.

Valdo Kalm: koolijuhi doktorikraad ei pruugi olukorras aidata. Kas on ette nähtud ka vahendeid motiveerimaks inimeste kolimist Ida-Virumaale elama ja õpetama (korter, kõrgem palk). Kas selline programm ka on?

Renno Veinthal: eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskava seda just teeb. Pooleteistkordne palk on.

Ulla Preeden nentis seal piirkonnas toimetamise kogemust omades, et otsusest on liiga vähe aega möödunud, et hinnata meetmete tõhusust.

Valdo Kalm täpsustas, kas motivatsioonipaketis on veel meetmeid peale 1,5-kordse palga?

Renno Veinthal selgitas, et tänane palk võiks motiveerida. Elutingimuste parandamine on objektiivselt tõsine probleem, ministeerium on olnud kontaktis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Kliimaministeeriumiga. Palgast ei piisa, elukeskkond peab toetama. EAS/Kredex on oma meetmetega reageerinud, aga Narvas on 2000 kortermaja, mis ootavad tervikrenoveerimist, kui palju maksumaksja raha on võimalik selle toetamiseks kulutada, väljub HTM valitsemisalast. Normaalse elukeskkond on suur takistus. Suurinveeringute programm avaneb ja 0,5 kate on olemas, teine pool mitte – seal on kaasfinantseerimine riigi poolt u 25% - suurinvesteeringud on raske ligi meelitada ja küsimus on, millele suunata vahendeid. Võibolla elukeskkond on üks selline teema.

Valdo Kalm: kui 1,5 x palk motiveerib, äkki tasuks hakata arendama paari kortermaja. Ehk tasuks investeerida korterite ostu ja motiveerida selle kaudu.

Toomas Kruusimägi väljendas toetust Valdo Kalmi lähenemistele ja lisas, et teema on esil ka üldhariduses. Oleme koolijuhtidena küsinud, miks minna koolijuhiks Ida-Virumaale. HTMi ootus on kõrge, aga keeleõpe on aeglane ja ei tasu oodata midagi, mida pole lühikese aja jooksul võimalik saavutada. Peaks olema ka plaan B ja C, kui plaan A ei realiseeru. Lahendused ei ole nii lihtsad.

Ulla Preeden tõstatas kvaliteedihindamise kontekstis küsimuse, mis on järelevalve roll ja mis kvaliteedi hindamise oma. Rahvusvaheline komisjon võib meetmed heaks kiita, aga küsimus on Eesti komisjoni tagasiside kooskõlast rahvusvahelise komisjoni tagasisidega. Vene keele kontekstis tuleb teravalt välja – meie meetmed on üsna uued, varem suhtuti probleemi leebelt. Meie kogemus Narvas on, et 19 inimesele on pakutud eesti keele õpet, tulijaid oli 2. Meil on palju ära teha üldise suhtumisega ja täiskasvanutele ei saa anda segast sõnumit, et saab nii ja naa. Koolidel, kes tahavad eestikeelset õpet pakkuda, on raske. Kvaliteedi hindamisel on sõnumites oluline koht. Tuleb edasi minna tänaste sõnumitega.

Heli Mattisen tõdes, et oleme õppinud et peaksime jõulisemalt probleemkohti teadvustama ministeeriumile ja laiemalt. Ülevaatest selgus, et probleem oli teada.

Peame küsima, mis on HAKA roll, kui tuvastame süsteemse probleemi, analüüsime ja avaldame? HAKA roll ei peaks seal lõppema, peaksime leidma sihtrühma, keda kõnetada ja lahenduste leidmist tagant lükata. Millega peaks lõppema kvaliteedihindamine – aruande ja otsusega või peaks kaasama rohkem osapooli kes edasi läheks lahenduste leidmisega?

Ülle Jaakma vastas, et tal on hea meel, et Heli Mattisen jõudis sinna, sest Eestis oleme näinud, et hindamisi on palju, aga asjad jäävad õhku või probleem sinna asutusse, kus hinnati. Kui räägime süsteemsemast probleemide käsitlemisest, siis see võiks olla järelevalve küsimus, et kitsaskohad ei kukuks laualt maha, vaid jõutraks tulemusteni.

Ulla Preeden tänas teema lõpetuseks Marge Kroonmäed ja kõiki arutelus osalenuid arutelu eest.

3. KÕHN uus koosseis

Hillar Bauman tutvustas kõrghariduse hindamiskoostöögruppi (KÕHN) valimise korda. Praeguse KÕHN volitused kestavad 3 aastat ja lõppevad 2.02.2024. Detsembris kuulutas HAKA välja konkursi, mille materjalid on kuratooriumile esitatud. Vastavalt HN valimise korrale on kohustuslikud punktid, mida tuleb järgida ja põhimõtted, mida järgitakse võimalusel.

Kokku esitati 13 liikme kohale 18 kandidaati (rohkem kui eelmisel korral). Kõik haridusvaldkonnad peavad olema esitatud, IKT valdkonnas ei esitatud kandidaati ka täiendaval konkursil ja sihtotsinguga. Ühestki organisatsioonist ei saa olla rohkem kui kaks esindajat. Üliõpilaste esindaja(te) kohta ütleb KÕHN valimise kord, et neid peab olema vähemalt üks, HAKA arengukava ütleb, et kaks. Kandidaatide hulgas on ka kaks kõrgkoolivälisest esindajat, kellest vähemalt üks peaks valituks osutama. KÕHN koosseisus peavad olema nii ülikoolide kui rakenduskõrgkoolide esindaja(d). Eelmisest koosseisust on esitatud kuue liikme kandidatuur. Soolise tasakaalu saavutamine on keeruline: kandidaatide hulgas on 6 mees- ja 12 naiskandidaati.

IKT valdkonna osas peaks kuratoorium otsustama, kas TÜ matemaatika doktorant lugeda IKT valdkonna esindajaks või valida 12 KÕHN liiget ja kuulutada välja uus konkurss IKT valdkonnas.

Ulla Preeden pani esimesena hääletusele, kas arvestada Hanna-Britt Sootsi kandidatuuri IKT valdkonna esindajana või korraldada uus konkurss. Uue konkursi korraldamist toetas 2 kuratooriumi liiget ja seega otsustas kuratoorium arvestada Hanna Britt Sootsi kandidatuuri esindamiseks hindamiskoostöögruppi ka IKT valdkonda.

Järgnes diskussioon ja hääletused iga kandidaadi kohta ning kokkuvõtvalt kuratoorium

OTSUSTAS:

valida kõrghariduse hindamiskoostöökoogu uude koosseisu järgmised liikmed:

KÕHN LIIGE	VALDKOND	ESITAJA	TÖÖ- JA AMETIKOHT
Priit Reiska	Haridus	Tallinna Ülikool	Tallinna Ülikooli professor
Maaja-Katrin Kerem - kõrgkooliväline liige	Haridus	Kutsekoda	Kutsekoda, finantsjuht ja ESF programmi „Kutsesüsteemi reform“ juht
Anneli Porri	Humanitaaria ja kunst	Eesti Kunstiakadeemia	EKA lektor
Enlil Sonn - üliõpilasliige	Humanitaaria ja kunst	Eesti Üliõpilaskondade Liit	Kõrgem Kunstikool Pallas üliõpilane
Laivi Laidroo	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	Tallinna Tehnikaülikool	TTÜ majandusanalüüsi ja rahanduse instituudi kaasprofessor
Eneken Titov	Ärindus, haldus ja õigus	Eesti Ettevõtlikuskõrgkool Mainor	EEK Mainor professor
Peeter Burk	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	Tartu Ülikool	TÜ keemilise füüsika professor
Hanna Britt Soots - üliõpilasliige	Informatsiooni- ja kommunikatsiooni- tehnoloogia	Tartu Ülikool	TÜ matemaatika doktorant; nooremteadur (0,5). Tallinna Reaalkooli programmeerimise õpetaja
Ivar Annus	Tehnika, tootmine ja ehitus	Tallinna Tehnikaülikool	TTÜ ehituse ja arhitektuuri instituudi kaasprofessor tenuuris
Katrin Jõgar	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	Eesti Maaülikool	Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituudi õppedirektor, rakendusentomoloogia kaasprofessor
Martin Argus	Tervis ja heaolu	Tallinna Tervishoiu Kõrgkool; Tartu Tervishoiu Kõrgkool	Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli teadusnõunik
Krista Tuulik - kõrgkooliväline liige	Teenindus	Eesti Hotellide ja Restoranide Liit	Tallink Grupp AS koolitus- ja arendusjuht
Mihhail Kirejev	Teenindus	Tallinna Tehnikakõrgkool	Tallinna Tehnikakõrgkooli logistikainstituudi lektor

4. HAKA arengukava täitmise 2023.a aruande esimene lugemine.

Heli Mattisen tõdes sissejuhatuseks, et hea meelega esitaks aastaaruande kuratooriumile kinnitamiseks järgmistel aastatel hiljem (veebruaris). Teisalt aasta

kokku võtmine peaks olema eelduseks järgneva aasta kavandamisel. Tahaksime edaspidi lõppeva aasta kokku võtta aasta lõpus.

Käesoleva aasta aruande näol on tegemist sisulise arengukavast lähtuva aasta kokkuvõttega, mitte formaalse aastaaruande esitamise nõude täitmisega. Tahaksime võtta rohkem aega koos kuratooriumi sisendiga aruande täiendamiseks. Heli Mattisen tegi ettepaneku, et kuratoorium võiks kinnitada aruande e-hääletuse kaudu.

Kuratooriumi liikmetel vastuväiteid ei olnud.

Sissejuhatuseks aruande arutelule tõi **Heli Mattisen**, et HAKA on muutmas ka oma lähenemisviisi arengukava täitmise seire ja tulemuslikkuse hindamise osas, sest stabiilselt hea tagasiside ei paku enam võimalusi arenguvõimaluste leidmiseks.

Renno Veinthal tõstatas ajendatuna Ukraina presidendi visiidist küsimuse, mis tekkis aruannet lugedes: osaleme RV koostöös, aga kas oleks võimalik prioriseerida Ukrainat? Kui see on võimalik, kas tuleb piisavalt [aruandest] välja?

Heli Mattisen vastas, et Ukraina on ka HAKA jaoks oluline, sõlmisime Ukraina kvaliteediagentuuriga 2023. aastal koostöömemorandumi, mil käisid agentuuri töötajad õppevisiidil, HAKA on teinud ESTDEVile ettepaneku arengukoostööfondi toel käivitada Ukrainas kvaliteedihindamine, mida ESTDEV toetas. Ukrainas on olemas kvaliteediagentuur, aga see on üle koormatud. Pakkusime välja esmalt koostöö hindamiste vallas meie toe ja ekspertide abiga, aga sealne agentuur eelistab, et meie viime ellu osa kõrgkoolide hindamisi. Kui see sobib ESTDEVile, siis see oleks suur ja sisukas panus. Küsimus on, kui suureks meie tegevus Ukraina suunas peaks minema, sest meil endiselt 18 töötajat kõigi valdkondade peale. Pole välistatud vajadus leida täiendavaid inimesi.

Renno Veinthal nentis, et see on heas kooskõlas HTMi ja ministri tahtega. Hea meel kuulda, et Ukraina agentuur on valmis abi vastu võtma. Tulemus sõltub sellest, kuidas vastuvõtja abi tajub. Kui nad näevad ennast osana Euroopa kõrgharidusruumist, on vaja teha muudatusi riiklikult kontrollitud süsteemilt euroopalikuma süsteemi suunas.

Heli Mattisen selgitas, et Ukraina kolleegid osalesid HAKAs töövarjudena institutsionaalsel akrediteerimisel. Olime sunnitud tõdema, et täna tingimused on karmid, kuulsime sellest, kuidas Ukraina kolleegid kaevikus aruannet kirjutavad. Ukraina kolleegid tervitavad välist panust, küsimus on kõrgkoolide valmisolekus läbida HAKA hindamine (kohustada kedagi selleks ei saa). Võib tulla probleeme keeleoskusega jne. HAKA jaoks on Ukraina prioriteetne suund. Osaleme ka Euroopa tasandi algatustes – veebruaris osalen ise Ukraina kõrgharidusruumi euroopastamise algatuse seminaril. Aga ei tohi muidugi ka Eestit tähelepanuta jätta.

Ulla Preeden küsis kuratooriumi liikmetelt, kas on veel arengukava aastaaruande kohta mõtteid?

Heli Mattisen selgitas, et HAKAl on aastaaruanne ja arengukava täitmise aruanne. Oleme arengukava aruandesse lisanud ka aastaaruande komponente. See, mida

HAKA teeb, on meile suuresti ette öeldud seadusandluses, põhimääruses ja lepingutes, küsimus on, kas peaksime aastaaruande täitmise formaati muuta, et kuratoorium saaks selle kinnitada, või võiks arengukava täitmisi aruande kinnitamine asendada aastaaruande kinnitamist.

Ulla Preeden tõstatab küsimuse, milline peaks olema aastaaruande formaat nt finantsaruandluse nõuded. Aruandest jäi silma, et oli intensiivne aasta ja koormuse teema tõstatus, eriti arvestades üldhariduse suurenevat rolli. Küsimus on, kas võimekus on kõigeks piisav ja eelarve mängib selle juures olulist rolli. Sisu ja jätkusuutlikkus on üks tervik.

Heli Mattisen vastas, et eelarve poole saame lisada, see on ka põgusalt arengukava aruandes markeeritud, oleme saanud panustada jäägiga ka kokkuhoiupoliitika eesmärkidesse. Lisaks selgitas Heli Mattisen, et HTMile esitatava aruande formaat Jira keskkonnas, kuhu sisestame tegevused rahastamisallikate lõikes, on teistsuguse ülesehitusega. Küsimus on, mida kuratoorium eelistab? Sisulist, formaalset või mõlemat?

Ülle Jaakma küsis, kuidas näeb välja aasta tegevusplaan – eelarvepõhine või eraldi?

Heli Mattisen vastas, et HAKAI on mahukas ja detailne tegevusplaan ja koostame vastavalt rahastajate nõuetele erinevaid tegevusplaanide. Aga oleme siiani lähtunud varasemast loogikast, kus tegevused on eelarvepõhised, nüüd oleme lahti kirjutanud lähtuvalt arengukava struktuurist, kattes kõik meie tegevused. Vastasel juhul elaksime paralleelmaailmas – tegevused ja eesmärkide suunas liikumine teineteisest lahutatud.

Ülle Jaakma väljendas seisukohta, et mõistlik on ühitada arengukavaga tegevuskava täitmine.

Renno Veinthal selgitas, et Jira on võõras teiste kuratooriumi liikmete jaoks. HAKA jaoks on see igapäevane töövahend ja HTM kasutab jooksvaks seireks. Jirat ei asenda kuratooriumile esitatav aruanne ja vastupidi. Kuratoorium ei pea teadma, mida Jirasse raporteeritakse, kuratoorium vajab tervikvaadet ja töölauda, hindamaks kuidas me teame, et me liigume õiges suunas. Renno Veinthal tõdes, et tema eelistab lihtsamat ja lakoonilisemat töölauda, aga ei suru seda HAKAle peale.

Heli Mattisen selgitas, et tabelid on jagatud valdkondade kaupa, tekstiline osa on kontseptsiooni lahti seletamine ja analüüs, kas teeme õigeid asju õigesti ja mõjusalt, saavutamaks arengukava eesmärgi. Meil on pikk tee minna mõju välja selgitamisel. Soovime, et tegevustel oleks reaalne mõju. Hea näide on täienduskoolitusest, kus pärast tegevust käivitasime tajutud mõju uuringu. Taoline analüüs on vajalik HAKAle tööks, iseasi kas ka kuratooriumile kinnitamiseks. Oleme plaaninud täiendada analüüsi tugevuste ja kitsaskohtade analüüsiga. Kokku tõmmata on samas kindlasti võimalik, ootame kuratooriumi suuniseid vormi osas.

Toomas Kruusimägi sõnas, et tema hindab ka tekstilist poolt, sest tegevus ei ole ainult numbrites väljendatav, vaid järjepidevuse hoidmiseks (nt kui inimesed

vahetuvad) peaks olema pikem kirjeldus. Euroopa aruannetes tihti lisatakse *onepager* pikale aruandele. Küsimus on kinnitatavas dokumentides – pikk või lühike? Pikemas raportis Toomas Kruusimägi enda sõnul probleemi ei näe.

Ulla Preeden tõdes, et luges aruande läbi ja nägi, et aruanne vastab paljudele küsimustele, mida kuratoorium muidu tõstataks. Ta tõdes, et peab seda heaks materjaliks ja talle sellest piisab. Küsimus on kuidas tagada HAKA jätkusuutlikkus – seda sooviksin näha. Tahaks näha, mis edasi saab. Kas aruanne valmib aasta lõpus või uue alguses, pole nii oluline, huvitaks arutelu, kuidas edasi minna. Need peaks käima ajaliselt käsikäes. Mida teised liikmed arvavad? Ulla Preeden sedastas, et talle tundub, et aastaaruande sisuline osa on sellises vormis kaetud ning tema ei teeks praeguses ülesehitamise faasis allahindlusi esitatava info osas.

Ülle Jaakma tõdes, et talle väga meeldis, sai kogu info kätte, küsiks täpsustuseks, kas kõik aastased tegevused, mis eelarves on planeeritud, kajastuvad aruandes. Lugesin, et midagi ei jäänud tegemata – tekkis küsimus, kas midagi on planeerimata jäänud või on HAKAs superinimesed?

Heli Mattisen selgitas, et ülehindasime oma võimekust täienduskoolituse hindamisega seoses. Saime hakkama, aga tulevikus tuleks veel realistlikumalt planeerida. Meie jaoks on küsimus muutustest, mis on sisuliselt vaja ellu kutsuda seoses kvaliteedihindamiste ja nende järelmitega – tulles tagasi küsimuse juurde, kus ja millega peaks kvaliteedi hindamine lõppema?

Heli Mattisen selgitas, et käime üldharidusega sama sammu ja see on muutmas lähenemisviisi ka muudes valdkondades, kus hindamine ei peaks lõppema otsusega.

Lisaks tõdes ta, et tegemist on arengukava täitmise esimese aastaga ja eelarve ning tegevusnäitajate esitamine oleks lihtsamat teed minek.

Ülle Jaakma tõdes, et selline lähenemine on sisuline ja sümpaatne.

Ulla Preeden nentis, et aruande koostamise ajakava üle saab HAKA ise otsustada, aga selle lugemiseks peaks kuratooriumil jääma rohkem aega. Kui midagi aruandes kitsaskohana välja toote, saab kuratoorium paremini tagasisidestada. Ulla Preeden tõdes, et rakenduskõrgkoolid koondavad tagasisidet institutsionaalsele akrediteerimisele ja läbi volituste saame valdkonniti aidata parendada mõjusust. Võiks olla välja toodud ka, kuidas edasi ja see ei peaks olema ajaliselt liiga kaugel aruande esitamisest. Ulla Preeden tõdes, et tema hinnangul on aruande ülesehitus hea ja tema hindab seda praeguses etapis.

Heli Mattisen tõdes, et HTMi suunal aruanne on eraldi protsess, kuigi materjal sama. Küsis kuratooriumilt, kas aruande kinnitamine kuratooriumis võiks toimuda, kui aruandele on lisatud kitsaskohad ja nendest tulenevad tegevused (kuid mitte tegevuskava) – klassikalises eneseanalüüsi formaadis? Kui kuratoorium soovib taolise täiendatud aruandega tutvuda, siis teen ettepaneku käsitleda aruannet järgmisel kuratooriumi koosolekul.

Ulla Preeden tõdes, et kuratooriumi liikmed noogutavad, et neile sobib.

5. Terviklik hariduse kvaliteedi kontseptsioon

Heli Mattisen meenutas sissejuhatuseks, et eelmisel kuratooriumi instungil jäi õhku ootus, et oleks vaja läbi mõelda HAKA roll selle tagamisel, et õppija põhiseaduslik õigus saada kvaliteetne haridus oleks tagatud. Raina Loomi ettekande põhisõnum oli põhiseadusest tulenev õigus kvaliteetsele haridusele, millesse peaks panustama erinevad osapooled. Nende roll ja vastutus pole Eestis süsteemselt lahti kirjutatud, puudub ka kvaliteetse hariduse määratlus. Meil on hariduse arengukava, kus kvaliteet on mainitud, aga mitte tingimata määratletud. HAKA juurde tulles tõstataksin küsimuse, miks on Eestile HAKAt vaja (võibolla ei olegi). Mis on roll, mis jääb täitmata, kui ei ole kvaliteediagentuuri, mis teeb oma tänaseid tegevusi. Kokkuvõttes võiksime pakkuda HTMile välja tõlgenduse kvaliteedi hindamisest ja miks seda on vaja. Kui vaja, saab selle pinnalt sõnastada seadusemuudatusi. Alustaks sellest, et määratleksime eri osapoolte rolli kvaliteedi tagamisel erinevates hariduse valdkondades.

Valdo Kalm teatas, et tööandjate esindajana aga ka kodanikuna on sõnum, et meie haridusel ei ole häda midagi. Mõistlik on mõelda, kuidas mõõta hariduse vastavust tööjõuturu vajadustele ja konkurentsivõimelisuse peale. Inseneerias ja telekomis näha, et oleme teinud midagi õigesti ja oleme konkurentsivõimelised. Samas kvaliteedi osa on ka õpetajad ja õppejõud. Oleme ehk liiga palju investeerinud betooni ja vähe õpetajatesse ja õppejõududesse. Kahju vaadata, kuidas ettevõtted ostavad ülikoolidest õppejõude üle. HAKAt on vaja, küsimus on, kas võiksime osata mõõta kvaliteeti laiemalt kui täna ja mis kuulub sinna väärtusahelasse: nt õpetajad/õppejõud ja motivatsioon. Üks näitaja on hariduse vastavus tööjõuturu vajadustele ja globaalne konkurentsivõime. Kuidas mõõta – konkreetset vastust ei oma. Kui Tartus valmistatakse ette arste, kes ei sisene meie tööjõuturule – on küsimus miks? Kas inimesed on kvalifitseeritud ja kas nad tulevad meie tööjõuturule? Kuidas mõõta vastavust turu ootustele - vaja oleks mõõdikute süsteemi lisaks muudele mõõdikutele ja KPIdele. Tööjõuturu vajadusi kirjeldab üha suurem interdistsiplinaarsus. Need on pehmed oskused, mida pole lihtne koolitada, veel keerulisem mõõta. Me arutame ärisektoris samadel teemadel – konkreetset vs kompleksset, pehmed eesmärgid. Kuidas seda saavutada – nt koostööoskusi? Empaatiat pole võibolla üldse kasvatatav, aga see on üks plokk ka tööjõuturul. Teine plokk on praktilised vajadused – nt kunagi loodi IT Kolledž. Kuidas seda mõõta? Saab vaadata nt kõrgkooli sidusust ettevõtlusega, nt praktikutest õppejõudude määra jmt. Ülesanne pole lihtne, aga elu ise läheb ka järjest keerukamaks. Mõõtmata peab, kuigi oleme juba õigel teel. Ülikoolid peavad kasvatama ka akadeemilist järelkasvu. Ka see on oluline.

Ulla Preeden tõdes, et täna ei jõua kõiki ära kuulata ja tegi ettepaneku arutada seda teemat kõikidel 2024.a. koosolekutel, et arutada pikemat vaadet. HAKA ju täna tegutseb, aga küsimus on pikas vaates.

Toomas Kruusimägi tõdes, et Valdo Kalmi räägitu õige, aga kooli poolt vaatan, et mis perspektiivist on jutt – kas 5 aastat või 10? Täna I klassi siseneja tulevikku peame vaatama 12-15 aasta perspektiivis, aga kui palju teame? HAKAt vaja, sest õppija kvaliteet ei ole kõrgem õpetaja kvaliteedist ja vaja teada, kuhu pürgime. HAKA üldhariduses ei tegutse veel ja on võimalik, et kool saab ühel aastal auhinna ja järgmisel pannakse kinni. Subjektiivsete hinnangute asemel on vaja objektiivsemat ja pikemat perspektiivi. Vaja kokku leppida kvaliteedi tingimustes. Täna süsteemis noor ei saa avastada arstiõpingute lõpus, et ei suuda patsientidega vene keeles suhelda. Kolmas: saaksime tuua haridussüsteemi juurde inimesi väljast, sest omadega ei saa enam hakkama,. Kui peaks puhkema III maailmasõda, ei ole kindel, et kõik inimesed jätkavad Eestis, võõrkeeleoskus võimaldab minna mujale. Samad suundumused igal pool. Kui meie turg muutub ebaatraktiivseks võivad noored lahkuda. Kvaliteet on ülioluline ja ka kõik need tingimused, mida Valdo Kalm koosoleku alguses mainis.

Renno Veinthal väljendas skepsist selle osas, et hariduse kvaliteeti oleks võimalik lihtsasti piiritleda, vastasel korral oleks seda juba tehtud. Tegelemiseks tuleks teadvustada seda, et tegemist on protsessiga, mida on võimalik juhtida, kokku leppida olulised tunnused, et saaksime rääkida kvaliteetsest protsessist. Inseneerias enamus kvaliteedijuhtimist on investeerimine protsessi kvaliteeti, mitte lõpptoote kontrolli. Teine osa on tulem – haridusfilosoofid ja teadlased on arutanud, kuivõrd on mõistlik seda mõõta, sest see on sekkumine. See mida mõõdad, seda saad, mis võib valesti mõjutada tulemust (nt riigieksamid). Hariduse kvaliteet tasemeti väga erinev kontseptsioon, kaks teemat: tulem ja protsess, mis vajavad eri meetodikat ja mõõdikuid.

Valdo Kalm tõdes, et: haridus on pikk protsess. Oleme õigel teel, et oleme haaranud kõik valdkonnad ja ei mõõda ainult lõpus tulemust. Kui igal tasemel õigesti mõõta, võib lõpptulemus olla hea.

Reelika Leetmaa lisas, et inspireerituna eelkõnelejatest oleme jõudnud klassikalise kvaliteedi mõõtmise kolme komponendini: sisend, protsess ja tulem, mis tuleks läbi mõtestada.

Ulla Preeden tõdes, et vaja on lahti mõtestada sisenemise kriteeriumid, järjepidev jälgimine (*online*) ja võimestamine (tulem, mitte kontroll). See protsess kujuneb arutelude käigus, täna istungil ei saanud kõik kuratooriumi liikmed veel sõnagi. Punkti võtame järgnevate koosolekute kavadesse ja arvestada selleks iga kord vähemalt 30 minutit. Kui keegi soovib kirjalikku sisendit anda, siis see on ka teretunud.

Heli Mattisen tõdes, et need on head mõtted, jätkame järgmistel kordadel. Kolmest komponendist just protsessiga on kõige keerulisem tegeleda ja kõik tegelevadki. Meil on vaja läbi mõelda, mis on HAKA roll kõrvalt, kui protsessi kvaliteedi tagamine toimub õppeasutuses. Hindamine on üks osa, täna räägime pidevast tagasisidestamisest ja arengu toetamisest, mitte kokkuvõtvast lõpphindamisest. Üks

küsimus, mis HAKAga seoses üles kerkib, on kriteeriumid ja mõõdikud, mis kokku lepatakse, tugi, mida HAKA õppeasutustele eneseanalüüsi protsessi alguses pakub ning väliste ekspertide soovitusel arendustegevusteks. Teine roll on olnud nn „Gatekeeper“, turulepääsu kontrollija. Kas see roll jääb tulevikus selgelt HTMi järelevalve peale? Nt täienduskoolitusasutuste veebilehtede seadusele vastavuse kontroll ei ole protsessi, mille käigus HAKAl oleks olnud võimalik õppeasutusi võimestada. Kas need ülesanded, mida täna meie arengukavas ette ei näe, peaksid meie tegevuste hulka kuuluma?

6. Teise kuratooriumi liikme volitamine kuratooriumi istungitel

Ulla Preeden nentis, et kuna arutamiseks aega ei jäänud ja oluline on kõigi kuratooriumi liikmete seisukohad ära kuulata, siis koondan tagasiside teilt individuaalselt. Variante on erinevaid. Palun saatke HAKAle või mulle igaüks eraldi oma ettepanekud/seisukohad. Sooviksin kõikide arvamusi ja teie sisendi põhjal avame järgmine kord arutelu. Me ei ole kuratooriumis ka üksikisikutena vaid me esindame laiemat kogu, kellega nõu peame.

Ulla Preeden sõnas lõpetuseks, et ka muud ettepanekud töökorralduse osas ja laiemalt võib edastada kas talle või HAKAle.

Ulla Preeden

kuratooriumi esimees

/allkirjastatud digitaalselt/

Karin Laansoo

kuratooriumi sekretär

/allkirjastatud digitaalselt/